

هوشنگ صدیق

■ ۲۱ آبان ۱۳۲۶
■ ۱۸ تیر ۱۳۹۹

«هوشنگ صدیق» سرتیپ خلبان اف-۴ فانتوم ۲ نیروی هوایی و فرمانده آن نیرو بین سال‌های ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۵ بود. او در پی استعفای سرهنگ محمدحسین معین‌پور در چهارم آذر ۱۳۶۲، با درجه سرهنگی و با حکم امام خمینی به فرماندهی نیروی هوایی منصوب شد و تا بهمن ۱۳۶۵ در آن پست باقی ماند. در زمان فرماندهی او وضعیت سیاسی نیروی هوایی به علت اخراج‌ها و تصمیم‌های غیر حرفه‌ای در کادر فرماندهی پیشین نیروی هوایی، بسیار متشنج شده بود.

منصور ستاری

■ ۲۹ اردیبهشت ۱۳۲۷
■ ۱۵ دی ۱۳۷۳

«منصور ستاری» سرتیپ نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران و فرمانده آن نیرو از بهمن ۱۳۶۵ تا دی ۱۳۷۳ بود. او در سال ۱۳۷۳ در سانحه سقوط هواپیما، به همراه افسران بلندپایه نیروی هوایی به شهادت رسید. ستاری طرح‌ها و ابتکارهای زیادی در تجهیز سیستم‌های راداری و پدافندی به اجرا گذاشت که در طول جنگ ایران و عراق، توان نیروی هوایی را در سرنگونی هواپیماهای عراقی افزایش داد.

حبیب بقایی

■ ۱۰ خرداد ۱۳۲۹
■ در قید حیات

«حبیب بقایی» سرتیپ خلبان نورثروپ اف-۵ نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران و فرمانده آن نیرو در فاصله ۶ بهمن ۱۳۷۳ تا ۶ مرداد ۱۳۸۰ بود. پس از آن، از ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ به‌عنوان جانشین فرمانده کل ارتش فعالیت می‌کرد. او از فرمانده‌های ارشد نیروی هوایی ارتش، در جنگ ایران و عراق محسوب می‌شود. بقایی که جایگزین ستاری بود، هم‌اکنون از اعضای گروه مشاورین نظامی مقام معظم رهبری است.

شهید فکوری با شروع جنگ ایران و عراق به‌عنوان یکی از طراحان عملیات‌های نیروی هوایی ایران به کار خود ادامه داد. جواد فکوری در طراحی عملیات کمان ۹۹ و عملیات اچ-۳ و عملیات اوسیراک شرکت داشت. او با موفقیت عملیات البرز یا طرح کمان ۹۹ را که شامل حمله سراسری به پایگاه‌های نیروی هوایی عراق و مراکز حساس نظامی و اقتصادی این کشور بود، به اجرا گذاشت.

موفقیت نیروی هوایی در اجرای این عملیات در شرایط بحرانی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و وضعیت جنگی، شگفتی ناظران جهانی را به دنبال داشت. در این ماه‌های آغازین جنگ نیروی هوایی تحت فرماندهی سرهنگ فکوری به مقابله با تهاجم زمینی ارتش عراق پرداخت و در بسیاری از موارد، به‌ویژه حفظ شهر استراتژیک دزفول و پشتیبانی از مدافعان شهر آبادان نقشی حیاتی را ایفا کرد. سرهنگ فکوری همچنین شخصاً در طراحی و اجرای عملیات اچ-۳، حمله به پایگاه‌های نیروی هوایی عراق در جوار مرز این کشور با اردن، شرکت داشت. حمله به اچ-۳ در کنار کمان ۹۹، جزو موفق‌ترین عملیات‌های نظامی نیروهای هوایی مدرن هستند. در شهریورماه ۱۳۶۰ و با نزدیک شدن زمان اجرای عملیات شکست حصر آبادان، با موافقت فرمانده کل نیروهای مسلح، سرهنگ جواد فکوری به پیشنهاد تیمسار سرلشکر فلاحی، به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی منتقل شد.

او در مهرماه ۱۳۶۰ در حین بازگشت از جبهه جنوبی جنگ به تهران، بر اثر سقوط هواپیمای حامل به همراه جمعی از فرماندهان ارتش و سپاه، تیمسار سرلشکر فلاحی، سرهنگ نامجو، سرداران کلاهدوز و جهان‌آرا، کشته شد. پس از درگذشت او در سانحه پرواز هرکولس سی-۱۳۰ نیروی هوایی ارتش ایران، درجه نظامی جواد فکوری به سرلشکری ترفیع یافت و از او تحت عنوان رسمی «تیمسار سرلشکر جواد فکوری» یاد می‌شود. با شهادت شهید فکوری، ارتش ایران یکی از بزرگ‌ترین تنوریسین‌های خود را از دست داد. ولی نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران تا پایان جنگ هرگز این سخن شهید فکوری را فراموش نکردند: «این جنگ پایانش زمانی است که ما به دنیا اثبات کنیم ملتی هستیم که به زانو در نخواهیم آمد و حاضر هستیم بهای این تسلیم نشدن را بپردازیم.»

فکوری در شرایطی فرمانده نیروی هوایی شد که کودتای نوژه در ۱۸ تیر ۱۳۵۸ به وقوع پیوسته بود و شیرازه امور از هم پاشیده بود. همچنین، شایعه و شعار انحلال ارتش در میان مردم به راه افتاده بود. برخی معتقدند که این شایعه از سوی کسانی منتشر می‌شد که می‌خواستند جلوی دگرگونی بنیادی و سامان‌دهی نیروی هوایی را که فکوری آغاز کرده بود، بگیرند. از آنجا که فکوری، فردی مذهبی و قاطع به‌شمار می‌رفت، برای مسئولیت‌های گوناگونی برگزیده شد.

شهید فکوری در هفتم خرداد ۱۳۵۹ به سمت فرمانده نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران منصوب شد. شایستگی جواد فکوری در مسئولیت فرماندهی و سامان‌دهی نیروی هوایی باعث شد، در بیستم شهریور ۱۳۵۹ پس از نخست‌وزیری شهید محمدعلی رجایی با حفظ سمت، به‌عنوان وزیر دفاع برگزیده شود. او چون فردی مسلمان و دلسوز انقلاب اسلامی بود، ناچار بود سه روز در نیروی هوایی و سه روز در وزارت دفاع خدمت کند. ابوالحسن بنی‌صدر، رئیس‌جمهور، به همراه «مسعود رجوی» سرکرده سازمان منافقین، در هفتم مرداد ۱۳۶۰ با یک فروند هواپیمای ۷۰۷ نیروی هوایی به خلبانی سرهنگ بهزاد معزی، خلبان ویژه شاه، به کشور فرانسه می‌گریزند. شهید فکوری در آن زمان دستور سرنگونی آن هواپیما را داده بود، با این حال، به علت برخی شایعه‌افکنی‌ها در این زمینه، ناگزیر به کناره‌گیری از وزارت دفاع شد.

